

§ 278

Dnr 2018/001422 640

Remiss - Komvuxutredningens slutbetänkande - En andra och en annan chans - ett komvux i tiden (SOU 2018:71)

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har lämnat kommunen möjlighet till ett yttrande över Komvuxutredningens slutbetänkande. Kalmar, Mörbylånga och Torsås kommuner lämnar genom Kunskapsnavet/centrum för vuxnas lärande, ett gemensamt yttrande.

Beslutsunderlag

Yttrande, daterat den 15 november 2018.

Tjänsteskrivelse, daterad den 20 november 2018.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kunskapsnavets förslag till gemensamt yttrande antas.

Expedieras till:

u.remissvar@regeringskansliet.se

1818.10

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss av Komvuxutredningens slutbetänkande, En andra och en annan chans – ett komvux i tiden (2018:71)

(dnr U2018/03652/GV)

Sammanfattning

”Tillgång till vuxenutbildning gynnar individens ställning i samhället och på arbetsmarknaden och är en viktig grund för arbetslivets kompetensförsörjning.”

”De senaste åren har regeringen genomfört stora förändringar av vuxenutbildningen, inte minst genomförandet av en rätt till behörighetsgivande komvux, studiestartsstöd och en kraftig utbyggnad av yrkesutbildningar inom ramen för det regionala yrkesvux. Detta har skapat en förutsättning för att kommunerna har en god beredskap för att hantera de förändringar som utredningen föreslår.”

”Det finns stora samhällsekonomiska vinster med ett utbildningssystem som ger individer en andra och en annan chans att fullfölja sina studier. Sannolikt är det sammanlagda värdet av vuxenutbildning i ekonomiska termer långt större än kostnaderna för utbildningsformen. Värdet av att fler vuxna människor kan nå sin fulla potential utifrån sina förutsättningar ger personlig utveckling, en grund för vidare studier och ökade möjligheter till etablering i arbetslivet.”

Vi instämmer i utredningens förslag som innebär att:

- målet förtydligas så att även komvux utgör en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en grund för fortsatt utbildning
- en ändring av nuvarande urvalsgrunder behöver ske
- examensmöjligheterna förenklas för vuxna
- vuxenutbildningen får större utrymme vad gäller lärares kompetensutveckling, forskningsinsatser och skolutveckling
- krav på att kommuner som söker statsbidrag för regionalt yrkesvux ska ha ett samverkansavtal

Vi vill dock uppmärksamma på den stora utmaning det blir att utarbeta ett rättssäkert system för framtida urval. Hur mäts och säkerställs vem som har störst behov av en specifik utbildning?

4. Utredningens övergripande förslag och bedömningar

Vi instämmer i utredningens förslag om förtydligat mål för komvux:

”Dagens målformulering för komvux i skollagens 20 kap. 2§ förtydligas så att det framgår att även den kommunala vuxenutbildningen utgör en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en grund för fortsatt utbildning.”

Behov av stöd i vuxenutbildningen är påtagligt. Vi instämmer i utredningens beskrivning som framhåller att ”behovet inte är nytt men har accelererat i samband med ett allt större flöde av elever till framförallt SFI och alltfler elever med bl.a. neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa och tidigare skolmisslyckanden. Det är utredningens bedömning att kommunerna i högre grad behöver tillhandahålla ett specialpedagogiskt stöd inom vuxenutbildningen för att möjliggöra det behov av utbildning som målgrupperna har.”

5. Alternativa urvalsgrunder för gymnasial komvux

Vuxenutbildningen spelar en stor roll för många som står långt ifrån både utbildning och arbetsmarknad. Under åren har vi sett otaliga exempel på hur personer utvecklats och kommit vidare i olika avseenden trots ogynnsamma förutsättningar.

Vi instämmer i formuleringen i kapitel 5.10.1 En andra chans:

”Komvux kan också ge personer som har en längre utbildning bakom sig en chans till en helt ny bana, om deras första val av någon anledning inte fungerat. På det sättet utgör komvux inte bara en andra, utan en annan chans.”

Vi vill ändå uppmärksamma på vikten av att vuxenutbildningen får ha kvar uppdraget att bidra till personlig utveckling och ökad delaktighet i samhället även för dem som ev. inte kommer att kunna gå i arbete.

Eftersom vuxenutbildningens uppdrag närmar sig att än mer tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning, ser vi att en ändring vad gäller urvalsgrunder kan behöva ske.

Det blir en stor utmaning att utarbeta ett rättssäkert system för framtida urval. Hur mäts och säkerställs vem som har störst behov av en specifik utbildning? På vilket sätt kommer i så fall denna nya infallsvinkel att påverka det neutrala och oberoende vägledningssamtalet?

Vägledningssamtalet är ofta den första kontakten för en vuxen in i utbildning. Samtalet har flera syften; skapa förtroende, vara neutralt, motivera, vidga perspektiv, undanröja hinder och se möjligheter. Vi ser framför oss etiska dilemman då vägledningssamtalet även ska innehålla en annan agenda, att försöka utvärdera och värdera besökarens behov av utbildningen satt i relation till en urvalssituation. En sådan arbetsuppgift ställer krav på andra kompetenser än vad som vanligtvis ingår i studie- och yrkesvägledarrollen.

Vi är skeptiska till förslaget om tillämpning av prioritet. Vem har kompetens att göra en så omfattande behovsprövning som beskrivs i kapitel 5.13.3 sidan

168 och framåt? Hur kan urvalet kvalitetssäkras? Vi ser framför oss att betydande resurser kommer att behöva avsättas för detta arbete.

En annan aspekt av urvalsarbete är att meddela dem som inte antas och hur man kan motivera det. Ska beslut om urval och antagning kunna överklagas?

Skolverket och Prioriteringscentrum vid Linköpings universitet, föreslås utarbeta en prioriteringsmodell för urval. Det är viktigt att även studie- och yrkesvägledare medverkar i det arbetet. Modellen måste vara tillgänglig i god tid innan reglerna ska börja tillämpas. Kompetensutveckling för dem som ska arbeta med urvalet måste ske i god tid innan de nya reglerna börjar gälla.

Vår erfarenhet är att elever oftast klarar utbildningen med godkända resultat om de aktivt deltar i undervisningen och vid behov tar del av specialpedagogiskt stöd och/eller yrkessvenska. Det har utvecklats en kultur där elever är frånvarande från undervisningen i större utsträckning än tidigare och de får svårare att nå godkända resultat. Det skapar oro i studiegrupper då elever kommer och går och det medför extra arbetsinsatser för lärare. Vi föreslår någon åtgärd, t.ex. att ogiltig frånvaro rapporteras till CSN och genererar avdrag på studiemedlet.

7. En mer flexibel högskoleförberedande examen

Det behövs en flexibilitet inom vuxenutbildningen för att fler ska kunna nå en examen. En individ kan ha med sig betyg i kurser från både ungdomsgymnasiet och vuxenutbildningen. De kan vara från olika program och betygssystem. Vuxenutbildningen kan ha svårt att erbjuda alla kurser som behövs för att nå en examen inom nuvarande system.

Utredningen föreslår att examensmöjligheterna för vuxna förenklas. Det är positivt en högskoleförberedande examen från komvux inriktas på endast tre studieområden, det underlättar. Behövs det ens preciseras tre studieområden eller kan det räcka med ett?

Vissa branscher kräver att gymnasiearbete inom yrkesområdet ingår i utbildningen för att en individ ska vara anställningsbar. Kommer både komvuxarbetet och gymnasiearbetet att kunna genomföras inom vuxenutbildningen?

Vi har svårt att förstå att ungdomselever kan få ut en gymnasieexamen från teknikprogrammet utan att ha läst naturkunskap, medan det i en examen från komvux krävs att eleven läst naturkunskap (eller biologi, kemi, fysik) för att få ut en gymnasieexamen.

10. Kompetensutveckling

”Vuxenutbildningen har krav på sig att vara flexibel och individanpassad på ett sätt som få andra utbildningsformer har. Trots vuxenutbildningens ökade betydelse har utvecklingsåtgärder inom skolväsendet ofta exkluderat vuxenutbildningen.”

Vi är positiva till utredningens förslag att göra en översyn av hur utbildningen vid lärosätena förbereder studenterna inför arbete vid komvux samt till att något eller några lärosäten bör erbjuda en profilering mot vuxenutbildningen i sin lärarutbildning.

Det är angeläget att systematiskt och regelbundet kartlägga lärares kompetensutvecklingsbehov och instämmer i utredningens förslag.

Stärkt forskning om komvux och vuxnas lärande behövs, vi instämmer i utredningens förslag.

Det är hög tid att även vuxenutbildning omfattas av de nationella skolutvecklingsprogrammen. Det är angeläget att ett Skolutvecklingsprogram tas fram som specifikt riktar sig till vuxenutbildningen.

11. Samverkan kring regionalt yrkesvux

Kunskapsnavet (Mörbylånga, Kalmar och Torsås kommuner) har sedan Kunskapslyftets start samarbetat kring vuxnas lärande. 2004 upprättades det samverkansavtal som fortfarande gäller. Samverkan har bidragit till bredare utbud av utbildningar, större möjligheter att "få till grupper" då elevunderlaget ökar och fler har kunnat delta i studier. Mot bakgrund av dessa erfarenheter ser vi positivt på att samverkansavtal krävs för att erhålla statsbidrag. Det är viktigt att samverkansavtalet lämnar utrymme för de kommuner som går samman, att själva formulera på vilket sätt samverkan ska ske och hur långtgående samarbetet ska vara.

Det är en fördel om Arbetsförmedlingen och regionalt utvecklingsansvarig samordnar arbetet kring inventering och analys av kompetensbehov.

Den regionala nivån initierar arenor där dialog kan föras mellan vuxenutbildningen och arbetslivet i form av yrkesråd/branschråd etc.

En fungerande samverkan på regional nivå kan leda till givande diskussioner mellan kommuner om planering och utlägg av utbildning i regionen.

Medfinansieringen som krävs för regionalt yrkesvux är krånglig att hantera. Vi har förståelse för att det behövs en medfinansiering men önskar att det går att hitta en enklare hantering.

12. Riksrekryterande yrkesutbildningar

Vi stödjer förslaget att tillsätta en utredning för att se över möjligheterna till riksrekryterande utbildning inom specifika och kostsamma utbildningsområden för att möta olika branschers behov. Det kan också vara ett sätt att bredda rekryteringsunderlaget för att kunna genomföra utbildningen.

Konceptet kring förarutbildningar fungerar, vad vi kan se, väl. Vi föreslår att det konceptet används även inom andra yrkesområden som har stora behov av att anställa och där utbildningen är kostsam.

Det är bra att utbildningen läggs upp flexibelt så att delar av den kan studeras på distans medan mer praktiska och svåra moment förläggs till en skola. Det kan vara svårt för en vuxen att vara på annan ort långa perioder. Införande av ett inackorderingstillägg för vuxna kan då underlätta.

Birgitta Agnesson
Rektor

Lisbeth Jonasson
Vägledare